

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

**KLASİK GİTAR EĞİTİMİNDE
ZİHİNSEL UYGULAMANIN DEŞİFREYE ETKİSİ**

Bazaf Kefee FARAJ

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2018

KLASİK GİTAR EĞİTİMİNDE
ZİHİNSEL UYGULAMANIN DEŞİFREYE ETKİSİ

Bazaf Kefee FARAJ

Danışman

Dr. Öğr. Ü. A.Semih BİREL

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2018

KABUL VE ONAY

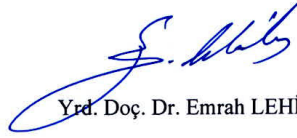
Bazaf Kefee FARAJ tarafından hazırlanan “Klasik Gitar Eğitiminde Zihinsel Uygulamanın Deşifreye Etkisi” başlıklı bu çalışma 12.03.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Serap YÜKRÜK (Başkan)

Yrd. Doç. Dr. A.Semih BİREL (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Emrah LEHİMLER

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Fuat TANHAN
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi yerleşkesinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun..3 Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

12.03.2018

Bazaf Kefee FARAJ

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecim içerisinde, verilerin analizinde ve yorumlanmasında büyük katkı sağlayan ve çalışmanın her aşamasında bilgi birikimiyle ve danışmanlığıyla katkılarını esirgemeyen yüksek lisans tez danışmanım Dr. Öğr. Ü. A.Semih BİREL'e, tez savunmamda bilgi ve görüşleriyle katkı sağlayan Doç. Dr. Serap YÜKRÜK ve Dr. Öğr. Ü. Emrah LEHİMLER' e, destekleriyle beni hiç yalnız bırakmayan aileme teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

FARAJ, Bazaf Kefee. *Klasik Gitar Eğitiminde Zihinsel Uygulamanın Deşifreye Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Van, 2018.

Bireysel çalgı eğitimi, müzik eğitiminin önemli yapı taşlarından biridir. Enstrüman ise, genellikle bireyin kendini müzik yoluyla bireylere, gruplara ve toplumlara anlatma biçimidir.

Bu araştırmada, bireysel çalgı “Klasik Gitar” eğitiminde öğrencilerin çalgı çalışmaları sırasında çoğu zaman göz ardı edilen “zihinsel uygulama (mental practice)” konusunda ilgili yayın araştırması ile literatür taraması yapılmış ve elde edilen bilgilerle, kavram açıklanmaya çalışılmıştır. Bundan dolayı araştırma bir yönüyle betimsel nitelikli bir çalışmadır. Ancak, bahsedilen zihinsel uygulama (mental practice) kavramı, bireysel çalgı eğitimi klasik gitar öğrencilerine öğretilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi bakımından aynı zamanda deneysel çalışma özelliğini de taşımaktadır.

Araştırmanın çalışma grubu, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf toplam sekiz klasik gitar öğrencisinden oluşturulmuştur. Çalışmada, gitar öğrencilerinin zihinsel uygulamalara yönelik algı ve tutumlarını belirlemek üzere bireysel çalgı zihinsel algı ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Ayrıca çalışmanın deneysel kısmında çalışma grubuna ön test-son test modeli uygulanmıştır. Çalışma grubu için belirlenen 3 ezgi video ile kayıt altına alınmış, 3 alan uzmanına değerlendirme yaptırılmıştır. Değerlendirme sonucunda elde edilen veriler SPSS programı ile çözümlenmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin zihinsel çalışmalara yönelik algı ve tutumlarının düşük olduğu $\bar{x}= 31.69$ tespit edilmiş, alan uzmanlarının ön test-son test değerlendirme sonuçlarına göre gitar öğrencilerinin, temel davranışlar, teknik davranışlar, müzikal etki ve yorumlama boyutlarında gelişme gösterdiği açıkça görülmüştür.

Anahtar Sözcükler

Klasik gitar, klasik gitar eğitimi, zihinsel uygulama, deşifre

ABSTRACT

FARAJ, Bazef Kefee. *The effects of Mental Practice on sight-reading in the study of Classical Guitar*, Master Thesis, Van, 2018

Individual instrument training is one of the significant milestones of music education. On the other hand, instrument is a tool by which an individual can describe her/himself to groups and communities via music.

With this study, there has been a review of literature about mental practice which is usually ignored by students during instrument training. With this acquired data, the concept is tried to be explained. As a result, this study has a descriptive attribution. However, this study also has the characteristic of experimental research in terms of teaching, practicing and assessing individual instrument training to classical guitar students.

The study group of the research consists of eight classical guitar students in total from 3rd and 4th years from Van Yüzüncü Yıl University, department of Fine arts in 2017-2018 academic year. This study has applied individual instrument perception and attitude scale factor to identify guitar students' perception and attitude to mental practices. In addition, at the experimental part of the study, pretest-posttest design technique has been used. Three tunes which were determined for the study group have been recorded and have had them assessed by 3 domain experts. The datum at the end of the assessment have been resolved via SPSS programme.

In accordance with findings, it has been discovered that students' perception and attitude is low which is $x=31.69$. Moreover, according to the domain experts, it is clearly seen that guitar students show progress about the dimensions of basic conduct, technical conduct, musical impact and interpreting.

Key Words

Classical guitar, classical guitar training, mental practice, sight-reading

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	Error! Bookmark not defined.
BİLDİRİM	Error! Bookmark not defined.
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
TABLolar DİZİNİ	x
RESİMLER DİZİNİ	xi
1. BÖLÜM:GİRİŞ	1
1.1. Çalgı Eğitimi.....	3
1.2.Klasik Gitar	4
1.2.1. Klasik Gitar Eğitiminde Oturuş, Duruş, Tutuş Pozisyonları ve Çalım Teknikleri	6
1.3. Türkiye’de Klasik Gitar Eğitimi	8
1.4. Zihinsel Uygulama (Mental Practice)	9
1.5. Klasik Gitar Eğitiminde Zihinsel Uygulama	10
1.6. Deşifre	11
1.7. İlgili Araştırmalar.....	12
1.8. Problem Durumu	14
1.9. Araştırmanın Amacı	14
1.10. Araştırmanın Önemi.....	14
1.11. Sınırlılıklar	14
2. BÖLÜM:YÖNTEM	16
2.1. Araştırmanın Modeli	16
2.2. Çalışma grubu	16
2.3. Verilerin Toplanması.....	17
2.4. Verilerin Analizi.....	18
3. BÖLÜM:BULGULAR VE YORUMLAR	20
3.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar	20
3.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar	20
3.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar	22
3.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar	23
4.BÖLÜM:SONUÇLAR VE ÖNERİLER	25

4.1. Sonuçlar	25
4.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	25
4.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar	25
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar	26
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	26
4.2. Öneriler	27
KAYNAKÇA.....	28
EKLER.....	Error! Bookmark not defined.
EK-1	
Yaylı algı alışma Zihinsel Algı ve Tutum Ölçeği	
EK-2	
İmgeleme / İmgeleme ve Uygulama Örnek alışma	
EK-3	
Gitar Performans Dereceleme Ölçeği (Uygulanan şekliyle)	
EK-4	
Çalışmada Kullanılan Uygulama Ezgileri	

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1.1. Zihinsel Algı ve Tutum için Betimsel İstatistik Tablosu	20
Tablo 3.2.2. Temel Davranışlar Öntest-Sontest Puanlarının t-Testi Sonuçları	21
Tablo 3.3.3. Teknik Davranışlar Öntest-Sontest Puanlarının t-Testi Sonuçları	22
Tablo 3.4.4. Müzikal Etki ve Yorumlama Öntest-Sontest Puanlarının t-Testi Sonuçları	23

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1. Klasik Gitarın Ana Bölümleri.....	5
Resim 2. Açık Tel İsimleri Ve Gitar Klavyesi Üzerinde Gösterimi	6
Resim 3. Doğru Sol El Tekniği Görünümü	7
Resim 4. Serbest Vuruş (Tirando/Free-Stroke) Görünümü.....	8
Resim 5. Yaslayarak Vuruş (Apoyando/Rest-Stroke) Görünümü.....	8

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Yirmi birinci yüzyılım beraberinde getirdiği teknolojik gelişmeler, insan hayatındaki ayrıntılara daha çok yer vermekte, insanlara daha kaliteli bir yaşam sunmaktadır. Eğitim içerisinde önemli etkiye sahip olan bu gelişmeler ile daha hızlı ve daha verimli ilerleme sağlanabildiği söylenebilir. İnsanlar, artık öğrenmek istedikleri herhangi bir bilgiye, zaman ve mekan olmaksızın açık erişim kaynakları ile her zaman ulaşabilmektedirler. “Çağdaş anlayış ve yaklaşıma göre birey olarak insan, biyopsişik, toplumsal ve kültürel bir varlık olup, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışlarıyla (kendine özgü) bir bütündür” (Uçan, 1994:66). Dolayısıyla toplum içinde yaşayan bireyin, toplumsal hayatın gereksinimi olarak eğitim ile daima iç içe olması bir zorunluluk haline gelmektedir.

Eğitim bilim teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır. Böyle bir eğitim, bireyi biyopsişik (bireysel), bilişsel, duygusal ve devinişsel davranış yapılarıyla dengeli bir bütün olarak en uygun ve en ileri düzeyde yetiştirmeyi amaçlar (Uçan, 1997:28)

Müzik

Müzik terimi, eski Yunancadaki *musiki* sözcüğünden doğmaktadır. Geçmişçi çok eski yıllara dayanan insanoğlunun, bir “ses evreni” nin içinde doğduğu, bu ses evreniyle iç içe yaşadığı ve algıladığı seslerle sürekli etkileşim içinde bulunduğu bilinmektedir. Biyo-psişik, kültürel ve toplumsal bir organizma olarak insan, varlığından beri algıladığı sesleri çözümleyip değerlendirmiş ve giderek sesleri bir anlatım/ ifade biçimine dönüştürmüştür. İnsanoğlunun seslerle gerçekleştirdiği bu anlatım/ ifade sanatına “*müzik*” denilmektedir (Say, 2003:17).

Bugün karmaşık bir sanat dalı olarak uzun yılların eğitimini emeğini gerektiren müzik sanatı, diğer sanat dalları arasında en ilkel ve en temel güdülerden kaynaklanmış olanıdır ve insanoğlunun doğa seslerini yansıtması, kendi sesini rüzgârın, denizin, kuşun sesine benzetmesi, ezginin doğuşundaki ilk adımlar olmuştur. İlk olarak doğayı

yansıtmak için sesini yükselten insanoğlu, daha sonra yalnızlığını unutmak, doğa güçlerine tapınmak için mırıldanmaya başlamış, korkusunu yenmek için ıgıllıklar atmış ve ruhsal değişimine göre kimi neşeli kimi hüzünlü ezgiler yaratmıştır (İlyasoğlu, 1999:1).

Uçan (1996) Türkçe’ de müzik kavramının birbirinden farklı on üç tanımından bahsederek farklı yaklaşımlara ve kişilere göre birçok tanımını ele almıştır. Tek bir tanımla müziği açıklamak yeterli değildir, çünkü yapılan tanımların çoğu kişinin kendi düşüncelerine ya da müziğin var olduğu döneme gere değişebilmektedir; ancak müziği oluşturan en önemli yapı taşlarının ses ve ritim olduğu düşünöldüğünde, müziği daha çok yapı, biçim ve öğeleri bakımından ele alanlara göre:

“Müzik, sesleri kulağa hoş gelecek biçimde düzenleme (uyarlama) sanatıdır.” (Rousseau) “Müzik seslerin mimarisidir.” (de Stael) “Müzik, maddi bakımdan, sesleri bazı biçim ve birtakım koşullar altında birleştirmedir.” (Kastner) “Müzik, tınlayarak devinen, hareket eden bir biçimdir.” (Hanslick) “Müzik, başlıca iki öğesi ses ve ritim olan bir bütündür; ses ve ritimle anlatım sanatıdır.” (Sun) “Müzik, öğeleri seslerden oluşan bir sanattır.” (Hüschen) “Müzik bir ritim-ezgi gelişmesidir. Ritim müziğin temeli ve bir bakıma özüdür; ancak, müzik sadece ritimden oluşan bir sanat değildir. Genel olarak müzik sanatının temelinde yatmakla birlikte, herhangi bir müzik parçası ele alındığı zaman ezgisel dizi, ritimden daha önemlidir.” (Edman) “Ezgisi olmayan müzik, müzik değildir.” (Schumann) (Akt: Uçan, 1996:14)

Müzik Eğitimi

Uçan’a (1997) göre, yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimi, ‘bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma’, ‘bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma’ ya da bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ve geliştirme sürecidir (s:30).

Müzik eğitimini, herkese yönelik olması yönüyle *genel müzik eğitimi*, amatörece ilgi duyulması yönüyle *özengen müzik eğitimi*, meslek olarak seğilmesi yönüyle de *mesleki müzik eğitimi* olarak üç boyutta inceleyebiliriz.

Genel müzik eğitimi, aslında, her düzeyde, her yasta herkes için zorunludur ya da zorunlu olmak durumundadır. Çünkü müzik her düzeyde herkese kazandırılması esas olan asgari-ortak genel kültürün basta gelen ayrılmaz öğelerinden biridir. Ancak ölkemizde ilköğretim öncesi ve ilköğretim

düzelelerinde zorunlu olduğu halde, orta öğretim ve yüksek öğretim düzelelerinde henüz zorunlu hale getirilmemiştir (Uçan, 1997:31).

“Özengen müzik eğitimi, herhangi bir düzeyde herkes için zorunlu değildir; tam tersine, ilgi, istek ve yatkınlık ile etkin bir katılım için gerekli fırsat ve olanaklara bağlı olup seçmelidir”(Uçan, 1997:32).

Mesleki müzik eğitimi ise, müzik alanının bütününe ya da bir kolunu seçen kişilere yönelik olup, bu alanın ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimleri kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1997: 32).

1.1. Çalgı Eğitimi

Müzik eğitiminin ana boyutlarından biri olan çalgı eğitimi, devinimsel hareketlerin çalgı vasıtasıyla dinleyiciye aktarılması olarak tanımlanabilir. Eski zamanlarda iletişim aracı olarak kullanılan ses/müzik günümüzde kendi duygularını ifade etmek isteyen bir solistin tuşlarına dokunduğu bir piyano, tuşesine dokunduğu bir keman ile gerçekleşebilmektedir. Bu aktarımın doğru bir şekilde gerçekleşmesi ise çalgı eğitimi sayesinde olabilmektedir. Bu doğrultuda çalgı eğitiminin farklı tanımlarına yer verilmiştir.

Çalgı eğitimi, bir çalgının çalınabilmesi için kullanılan yöntemler ve uygulamalar bütünüdür ve bireysel bir eğitim içerir. Çalgı performansındaki ilk ve en önemli adım, alınan eğitimdir. Türkiye ve dünyada çalgı eğitimine bakıldığında, genellikle küçük yaşlarda başlandığı görülmektedir. Eğitimin amacı, çalınan çalgının istenen düzeyde çalınmasını sağlayarak, çalma becerisinin yanı sıra kişide teknik ve müzikal becerilerin kazanılmasını sağlamaktır. Uzun ve zorlu bir yol olmakla beraber özenli, sabırlı ve planlı bir çalışma gerektirir (Karaduman, 2015:2)

“Çalgı eğitimi, karmaşık ve güç birçok teknik ve müzikal becerinin öğrenilmesi ve davranış biçimine dönüştürülmesi gereken bir eğitim süreci olması nedeniyle sorunlarını da beraberinde getirmektedir” (Çilden, 2006: 542).

Çalgı eğitiminde, edinilmiş yanlış teknik alışkanlıkların düzeltilmesinin o tekniğin ilk kez öğrenilmesinden çok daha güç olduğu bilinen bir gerçektir. Bu durum, hem öğrenci hem öğretmen için sıkıntı vericidir. Çünkü alışkanlıklarımız günlük yaşantımızda da en kolay ve rahat olduğunu düşündüğümüz ve çoğunlukla düşünmeden gerçekleştirdiğimiz davranış biçimleridir (Çilden, 2006:547).

Ancak öğrenciler, öğretmen yardımı ve kişiye uygun çalgı eğitimi yöntemiyle içinde buldukları bu karmaşık ve güç süreçten kolayca çıkabilmektedirler.

Bireysel çalgı eğitimi dersi; bir temel algılama ve temel dinleme eğitiminin yanı sıra aynı zamanda algıladığını, işittiğini ve okuduğunu uygulamanın önemli bir parçasıdır. Bu derste, öğrencilere bilinçli algılama, işitme, okuma ve bütün bunları birlikte seslendirmenin temelleri verilmektedir. Öğrencinin bu dersi tam olarak öğrenmesi, onun devam etmesi beklenen müzik yaşamı için önemlidir. Bireysel çalgı eğitimiyle uygulamalı olarak kazanılan her davranış devam edilecek sınıflarda öğrencileri geliştirmeyi, öğretmenliğe hazırlayıp, yetkinleştirmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda, müziğin bir dil olarak duyguyu ifade etmede araç olduğunu kabul edersek; öğrenci, mezun olduktan sonra meslek yaşamı boyunca kelimeler dışında da çalgısıyla konuşabilen ve kendini ifade edebilen bir birey olacaktır.

Bireyin, çalgı aletini kullanabilmesi için anatomik yapısıyla birlikte, postür, vücut yapısı, kemik-kas ilişkisi, yumuşaklık ve esneklik gibi fizyolojik özellikler de göz önüne alınmalıdır. Çalgı çalma, çaba ve yoğunlaşma gerektirmesinin yanında, bireyin normal vücut fonksiyonlarını aşması, esnekliğe, dayanıklılığa ve kas gücüne sahip olması gerekmektedir.

Çalgıya yönelik anatomik uygunluk normlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1- El- parmak uzunlukları ve kasları,
- 2- Boyun, kol ve omuz kasları ve uzunlukları
- 3- Esneklik (Baltacı, 2009:18)

Yukarıda belirtilen fiziksel özelliklerin yanında aynı zamanda insan vücudunu organize eden beyin de asla unutulmamalıdır. Çalgı çalmaya başlamadan önce ya da çalgı çalma sırasında beynin fonksiyonu, üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Bu araştırmada her çalgı için geçerli olması yanında deşifre ve nota okumasının diğer çalgılara göre biraz daha zor olduğu bilinen, klasik gitarda zihinsel hazırlık çalışmalarına yer verilmiştir.

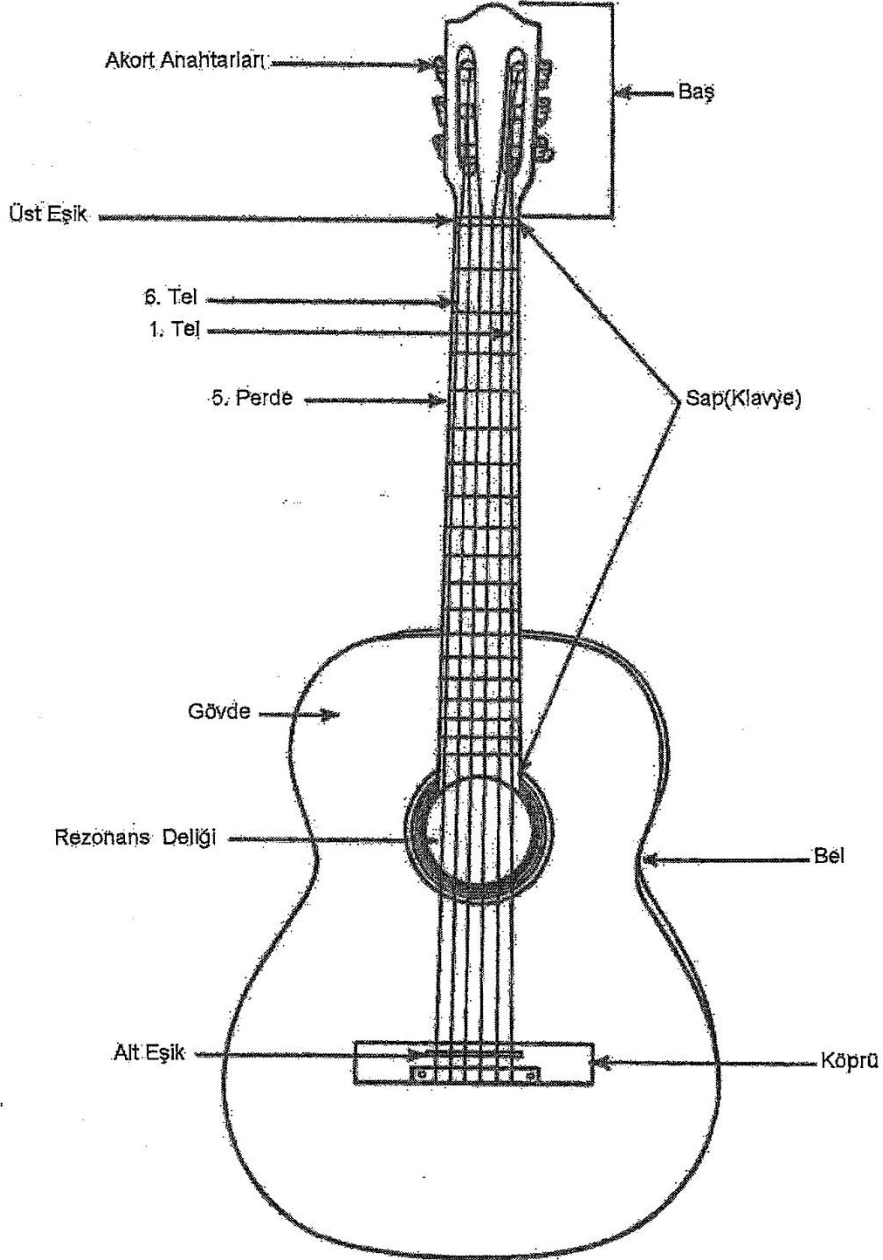
1.2.Klasik Gitar

Günümüzde halen popülerliğini koruyan klasik gitar, çok sesliliğe uygunluğu sayesinde çoğu zaman eşlik çalgısı olarak ve solo çalgı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Klasik gitar enstrümanı tüm müzik enstrümanları arasında çalınması en zor olanlarından birisidir. Sesin üretimi (gürlüğü, sürekliliği ve niteliği) yönünden güçlükleri, en küçük bir temas sonucu sesin kaybolma tehlikesi, parmak senkronizasyonlarının pek çok enstrümana göre çok daha büyük

önem taşınması gibi çok yönden zorluklar içermektedir (Cebeci, 2013: 1).

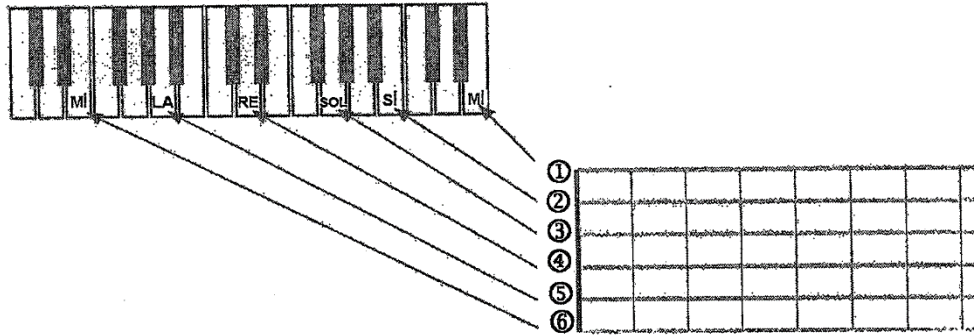
Klasik gitarın fiziksel yapısı şu şekildedir:

Resim 1. Klasik Gitarın Ana Bölümleri (Çelik, 2005: 8)

Klasik gitar Resim 1.'de görüldüğü üzere yaygın olarak kullanılan standart şekliyle alt üç teli misina (dupond) diğer telleri ipek üzerine çelik sargılı altı adet

tele sahiptir. Bunlar; en ince telden (alt) en kalın tele doğru (yukarı) mi, si, sol, re, la, mi isimlerini alır. Görüldüğü üzere boş tel olarak yukarıdan aşağıya doğru tam dördürlü ses aralığına sahip olup sol ve si telleri doğal olarak büyük üçlü ses aralığına sahiptir.

Resim 2. Açık Tel İsimleri Ve Gitar Klavyesi Üzerinde Gösterimi (Çelik, 2005: 9)

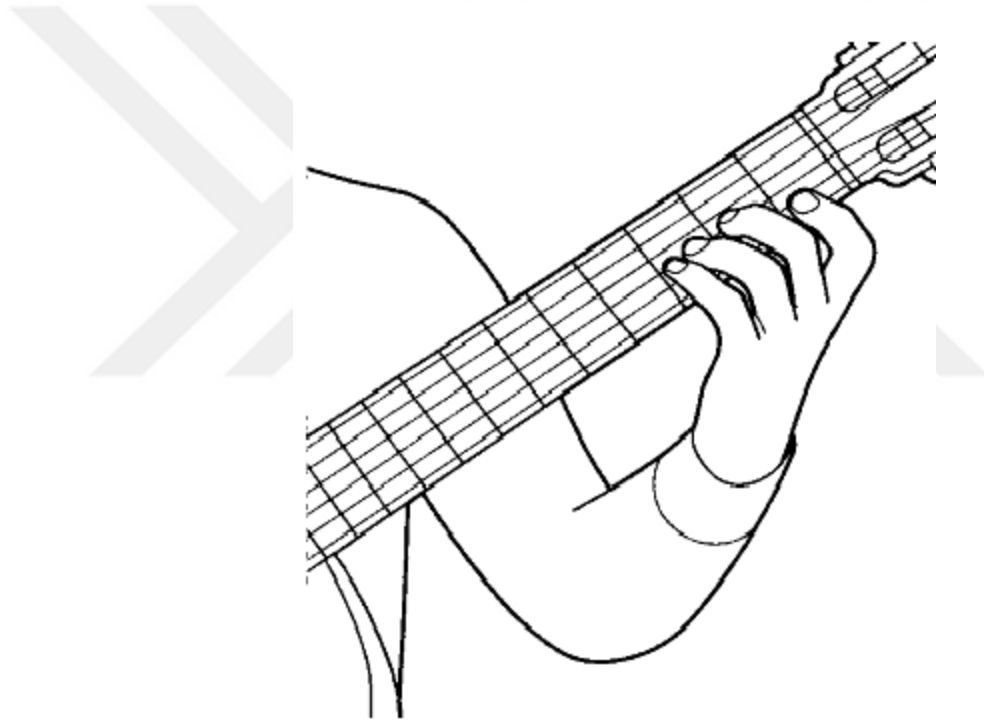
Gitarın, diğer tüm çalgılarda olduğu gibi, kesin bir tarihte, belli bir kişi tarafından icat edilmediği, zaman içinde evrimleşerek bugünkü halini aldığı bilinmektedir. Gitara benzeyen çalgılar, tarihsel evrimi içinde Mısırlılardan eski Yunanlılara ve Romalılara, 8. ve 9. yüzyıllarda Araplardan İspanya'ya geçerek Avrupa'ya ulaşmıştır (Elmas,2003:13).

Bugünkü klasik şekliyle gitarın babası Antonio Torres kabul edilebilir. Torres, belli bir standardın geliştirilmesi gerektiğine inanarak özellikle üst tablanın ses açısından gitarın en önemli bölümü olduğunu ileri sürmüştü, geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapmış ve teoriler öne sürmüştür. Torres'in çalışmalarıyla üst tablaya konulan destek kirişlerin sayısı yedi olmuş ve bütün tellerden en iyi biçimde titreşim elde edilmiştir. Torres enstrümanın ölçülerini çok az büyütmüş ve sapını genişletmiştir. Standart olarak 65 cm tel uzunluğunu o saptamış ve modern eşiği bularak, tellerin köprüye bağlanmasını sağlamıştır (Köz, 2007: 13).

Klasik gitarın popülerleşerek sık tercih edilen bir çalgı olması sebebiyle ülkemizde de gitar yapımı özellikle son yıllarda oldukça iyi bir düzeye ulaşmış, Türkiye'de, Türk lütüycileri tarafından yapılan gitarlar, gitaristler ve öğrenciler tarafından da tercih edilerek kullanılmaya başlanmıştır.

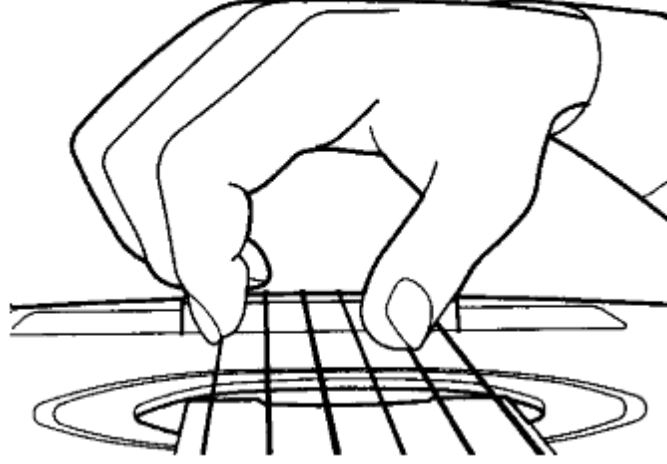
1.2.1. Klasik Gitar Eğitiminde Oturuş, Duruş, Tutuş Pozisyonları ve Çalım Teknikleri

Günümüz modern gitarının oturuş, duruş ve tutuş şeklinde gitar, sağ ve sol bacaklar arasında, dört destek noktasıyla sabitlenerek tutulur. Sol ayak, bir ayaklık yardımıyla yerden yükseltilerek gitarın gövdesindeki kavisli kısım sol bacak üzerine oturtulur. Daha sonra, gitar gövdesinin sağ alt bitimi sağ bacak ile desteklenerek gitar sabitlenir ve sağ kol, ortalama olarak köprü hizasında bir noktaya denk gelecek şekilde gitar gövdesi üzerine telleri çalmak üzere yerleştirilir. Son olarak ise gitar hafifçe göğüs üzerine yaslanarak oturuş, duruş ve tutuş pozisyonu tamamlanmış olur. Böylelikle gitar, vücut ile bütünleşerek, sabit bir pozisyon alır ve her iki elin gerekli teknikleri yapabilmesi için en uygun oturuş, duruş ve tutuş pozisyonu sağlanmış olur (Şaklar, 2001, s.18-19).

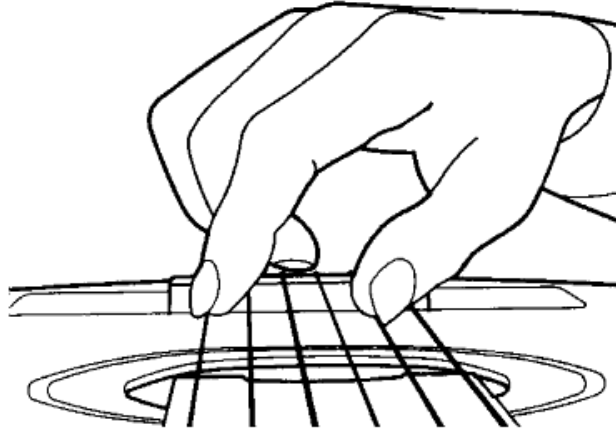

Resim 3. Doğru Sol El Tekniği Görünümü (Özyörük, 2014:32)

Gitarda sağ el ses üretiminde kullanılan tirando ve apoyando olmak üzere iki temel çalma yöntemi vardır. Tirando yönteminde seslendirmeyi yapan parmak sadece seslendirilen tele temas ederek ses üretim işlemini gerçekleştirirken, apoyando yönteminde seslendirmeyi yapan parmak ses üretimi anından hemen sonra seslendirilen telin bir üstünde yer alan tele yaslanarak ses üretimi işlemini gerçekleştirir. Apoyando tekniği, bu teknikle üretilen sesin gürlüğü ve dolgunluğu sebebiyle eserlerin daha fazla vurgulanmak istenen pasajlarında kullanılırken, tirando tekniği neredeyse bütün arpejleme ve dizisel hareketlerde kullanılan temel gitar tekniğidir (Bingöl,2010:30-31).

Resim 4. Serbest Vuruş (Tirando/Free-Stroke) Görünümü (Özyörük, 2014:30)

Resim 5. Yaslayarak Vuruş (Apoyando/Rest-Stroke) Görünümü (Özyörük, 2014:31)

1.3. Türkiye’de Klasik Gitar Eğitimi

Yetmişli yıllarda ülkemize gelip, daha sonra halkın yoğun ilgisi ve beğenisinden dolayı sürekli konserler vermek üzere Türkiye’yi ziyaret eden Alirio Diaz ülkemizde gitarın gerekli konuma ulaşması yolunda başlangıç olmuştur. Bununla birlikte Ankara’lı gitarist İhsan Turnagöl 1970’li yıllarda Avrupa’ya giderek Konrad Ragossnig’in öğrencisi olmuş ve profesyonel gitarist olmak üzere ilk adımı atmıştır (Köz, 2007: 18). Türkiye’de bilinen ilk gitar öğretmeni Andrea Paleologos olarak kabul edilmektedir.

Bunun dışında, Dr. Fazıl Abrak, Rıfat Esenbel, Ertuğrul Şatıroğlu, Can Aybars, İlya Ksantapulos, Mario Parodi, Sava Palasis, Ziya Aydınan, Raffi Arslanyan, Savaş Çekirge, Misak Toros, Ahmet Kanneçi, İrkin Aktüze, Yıldız Elmas, Nejat Başar, Ertan Birol, Erdem Sökmen, Bekir Küçükay vb. ülkemizde klasik gitarın gelişimine katkıları olan önemli gitarist ve gitar öğretmenleri olarak bilinmektedir (Önder, 2009:11).

Uzun süre sadece özel derslerle sürdürülen klasik gitar eğitimi; 1977–1978 eğitim öğretim yılında Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarının öncülüğü ile akademik düzeye taşınmıştır. Eğitim fakültelerinde ise öncülüğü 1983 yılında Marmara Üniversitesi yapmıştır. Kısa süre içerisinde gitarın popülerliğinin artması ile diğer Konservatuvarlarda, Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı ve Müzik Bilimleri Bölümlerinde de klasik gitar eğitimi uygulanmaya başlanmıştır. (Önder, 2009:11-12).

Günümüzde klasik gitar eğitimi, hemen hemen tüm örgün ve yaygın müzik eğitimi kurumlarında ders olarak verilmektedir.

1.4. Zihinsel Uygulama (Mental Practice)

Zihinsel çalışma, fiziksel deneyim olmadan yalnızca zihinsel olarak çalışmadır. Fiziksel çalışmanın mümkün ya da yeterli olmadığı durumlarda çalgı çalışma, zihinde tekrar yoluyla gerçekleştirilebilmektedir...Nörolojik ve psikolojik çalışmalar, fiziksel deneyimle gerçekleşen spor ve sanat gibi dallardaki başarı kazanmış birçok ismin zihinsel çalışmayı etkin olarak kullandığını belirtir. Konu ile ilgili yapılan bir araştırmada, hayali bir piyanoda 2 saat boyunca çalışma yapan deneklerin beyinlerinde, aynı miktarda çalışmayı gerçek bir piyanoda yapan denekler ile aynı değişikliklerin olduğu gözlemlenmiştir. (Kageyama, 2012; Akt: Özmenteş, 2013: 441-442)

“Analiz etme, çalgı çalışmada bir başka bilişsel taktiktir. Eserin tonu, ritmik yapısı ve temposu gibi özelliklerinin ortaya çıkarılması, olası zor pasajların belirlenmesi, benzer ve ayrı melodilerin belirlenmesi ve eserin armonik yapısının çözümlenmesi gibi etkinlikler çalışmadaki etkililiği arttıracak nedenler olarak görülebilir.” (Özmenteş, 2013:442)

Literatürde mental pratik-mental practice, mental imgeleme-mental imagination veya mental tasvir-mental imagery gibi çeşitli ifadelerle de

anılmaktadır (Clark, Williamon, Aksentijevic, 2011). Terminolojik kaynağa daha da inilmek istenirse, Driskell ve arkadaşlarının mental pratiğe standart bir tanım getirme konusunda Richardson'ın katkı sağladığına dikkat çekerek; Richardson'ın "herhangi bir kas hareketinin olmadığı fiziksel aktiviteden arındırılmış bir sembolik prova" ifadesini vurgulamaları dikkate alınabilir. Dile getirilen bu terimlerin yanında tasvirsel pratik-imaginary practice, saklı prova-covert rehearsal, sembolik prova-symbolic rehearsal, içe dönük / iç gözlemsel prova - introspective rehearsal, kavramlaştırma-conceptualization gibi adlandırmalar da göze çarpmaktadır (Driskell vd., 1994;Akt: Okay, 2015:159).

Mental pratik genellikle fiziksel hareketlerden arındırılmış zihinsel bir prova olarak tanımlanmaktadır (Driskell vd. 1994). Bu zihinsel prova süreci, birkaç biçimi kapsayan bir beceri olarak değerlendirilmiştir ve bu süreç görseldir (piyanistler klavyenin üzerinde ellerini "görürler"), motor-kinestetik beceriye dayalıdır (piyanistler klavyeyi ve klavyenin üzerindeki parmaklarını "hissederler") ve bunlarla birlikte iştseldir (Zatorre, Halpern 2005). Tosoff, bu ifadeleri daha açıkça şöyle değerlendirmektedir: "bir piyanist zihninde pratik yaptığında, olasılıkla; yazılı müzik veya piyano tuşları üzerindeki ellerini (görsel), bir eser çalan parmaklarını ve tuşlara dokunma hissini (motor-kinestetik) ve melodiyi, armonyiyi, ritmi, tınıyı, dinamikleri ve eserin diğer belirli bileşenlerinden oluşan müziğin sesini (işitsel imgeleme) imgelemektedir" (Tosoff, 2012;Akt: Okay, 2015:159).

Çalgı çalışma sürecinde öğrencilerin çalışmayı planlamaları ve zamanı iyi kullanmaları doğrultusunda hızlı ilerleme olacağı şüphesizdir. Bu doğrultuda öğrencinin, çalışma süreci içindeki bilinmeyenleri zihinsel uygulama ile önceden çözüp hem zamandan kazanacağı hem de yapılacak yanlışları önleyeceği düşünülmektedir.

Pancaroglu (2006)'na göre geleneksel olarak çalgı çalışma zamanının büyük bir kısmı parmak çalışmalarına ayrılır ve bazı durumlarda bu çalışma sadece notaları öğrenmek için yapılmış gereksiz tekrarlamalarla sonuçlanır. Zihinsel çalışmaların amacı, öğrencileri bu gereksiz tekrardan kurtararak çalmalarında olumlu bir fark yaratmaktır (Akt.:Sever, 2011:4).

1.5. Klasik Gitar Eğitiminde Zihinsel Uygulama

Theiler ve Lippman tarafından 1995'de yapılan çalışmada, çeşitli zihinsel uygulama rejimlerinin müzik performansındaki etkinliği karşılaştırılmış, üniversite düzeyindeki yetişkin gitaristler ve vokaller dört koşul altında kısa müzikal deneyimler öğrenmişlerdir. Bunlar:

- a) Sürekli fiziksel uygulama,
- b) Fiziksel uygulama ile değişen zihinsel uygulama,

- c) Fiziksel uygulama ile müziğin modellenmiş bir kaydı ile zihinsel uygulama,
- d) Fiziksel uygulama ile dönüşümlü bir motivasyonel kontrol faaliyeti

Notayla ve ezbere yapılan performanslar, çeşitli müzikal boyutlara göre karşılaştırılmıştır. Zihinsel uygulama, gitaristler ile vokalistlerde birçok müzikal boyutta ton kalitesi ve ezber bakımından üstün performansla sonuçlanmıştır. Zihinsel uygulamanın bilişsel kodlamayı olanaklı kılabilen ve uygun odaklanma uyarılma düzeylerinin sağlanmasına yardımcı olabileceği sonucuna varılmıştır. (Thelier ve Lippman, 1995)

Pancaroğlu (2006)'na göre bir nota üzerinde zihinsel çalışmalar yaparken gereksiz tekrarlamalara yer vermeden ve parmaklar üzerinde kas gerilimi oluşturmadan etkili öğrenme sağlanabilir. Oura ve Hatano (2001)'nin piyano öğrencilerinin çalışma sırasında sözel olarak ifade ettikleri düşünme yaklaşımlarının ele alındığı araştırmalarının aksine Pancaroğlu (2006), zihinsel çalışmaların parça üzerinde bilinen ya da bilinmeyen konuları tanımlamaktan daha kolay olduğunu belirtmektedir. Görselleştirebilme becerisine bağlı olarak zihinsel çalışmalarla minimum fiziksel enerji ile performansın sürdürülmesi yönünde vücut programlanması yapılabilir (Sever, 2011:20)

1.6. Deşifre

“Müziksel performansın alt bileşenlerinden biri de deşifre becerisidir. Ancak, deşifre becerisi de kendi içinde alt bileşenlere sahiptir. Bu alt bileşenler algısal, devinduyumsal, bellek ve problem çözme becerileri olarak tanımlanabilir.” (Lehmann ve Ericsson, 1993, 1996; Sergent ve diğerleri 1992; Waters ve diğerleri, 1998, akt: Sever, 2011:37).

Herhangi bir müzik yazısını süre, yükseklik, ritimleri ile birlikte ilk kez seslendirmeye müzikal deşifre denir (Özçelik, 2010: 6). Diğer bir kaynakta “deşifre etmek, bir müzik yapıtının notalarını ilk görüşte okuyuvermek ya da icra edebilmek” olarak ifade edilmektedir (Sözer, 1996: 216)

Psikolojik açıdan yaklaşıldığında deşifre; algı (notaların şifresinin çözülmesi), kinestetik (devinduyumsal) beceriler (devinişsel davranışların uygulanması), bellek (ezgi motiflerinin tanınması) ve problem çözme becerilerini (doğaçlama ve tahmin) içerisinde barındırır. Geliştirilebilir bir beceri olan deşifre, kişiler arasındaki beceri farklılıkları, önceki deneyimler

ve bilgi düzeyiyle açıklanabilir. Çok az ya da hiç prova yapmadan çalma becerisi, önceki deneyimlere bağlı olarak yeniden yapılandırılan üst düzey bir zihinsel aktivite olarak da tanımlanabilir. Bu aktiviteler öncelikle görsel kanal ağırlıklı olmak üzere önceden kazanılmış kavramsal bilgi ve belirli beklentiler tarafından oluşturulabilir. Deşifre sırasında ses perdeleri, ritim, boğumlama (artikülasyon) ve ifade alanlarında karşılaşılan genel sorunlar teknik alt yapının kullanımı, yalıtılmış bölümlerin ayrı çalışılması ve iyi performans için stratejik çalışma ilkelerinin belirlenmesi ile çözülebilir (Sever, 2011: 37).

1.7. İlgili Araştırmalar

Okay (2005), *Çalgı Eğitiminde Mental Pratik* isimli makalesinde mental pratik kavramının tanımlarına fazlaca yer vererek açıklamaya çalışmış, daha sonra uygulama hakkında somut örnekler vererek katkılarından bahsetmiş ve konuyu değerlendirmiştir.

Theiler ve Lippman (1995), *Effects of Mental Practice and Modeling on Guitar and Vocal Performance* isimli makalelerinde, çeşitli zihinsel uygulama rejimlerinin müzik performansı üzerindeki etkinliğini karşılaştırmışlardır. Bu çalışmada, üniversite düzeyindeki gitar ve şan öğrencilerine dört koşul altında müzik çalışmaları yaptırılmıştır. Çalışma sonucunda, zihinsel uygulamanın gitaristler için ton kalitesi ve hafıza kodlaması bakımından ve vokalistler için bir kaç boyutta üstün performans sağladığı ortaya koyulmuştur. Ayrıca, zihinsel uygulamanın bilişsel kodlamayı kolaylaştırabileceği ve dikkatle odaklanmanın en uygun seviyelerini oluşturmasına yardım ettiği sonucuna varılmıştır.

Nalbantoğlu (2007), *Yaylı Çalgılar Öğrencilerinin Performansını Etkileyen Bazı Faktörler ve Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma* isimli doktora tezinde, kişisel bilgi formu, yapılandırılmış görüşme formu, yaylı çalgılar performans derecelendirme ölçeği, yaylı çalgı dersi tutum ölçeği, yaylı çalgı çalışma tutum ölçeği, yaylı çalgı çalışma zihinsel algı ve tutum ölçeği ve yaylı çalgı performans kaygısı ölçeği olmak üzere 7 adet geçerliği ve güvenilirliği yüksek veri toplama aracını 113 öğrenci üzerinde uygulayarak verilerden elde ettiği sonuçları sunmuştur. Araştırma sonunda, zihinsel algı ve tutum ölçeği ile ilgili olarak çalgı çalışırken zihinsel alıştırmaların fiziksel alıştırmalara eklenmesi ve bu alanda bilimsel çalışmaların yapılması

önerilerinde bulunulmuştur.

Holmes (2005) tarafından yapılan *Imagination in Practice: a study of the integrated roles of interpretation, imagery and technique in the learning and memorisation processes of two experienced solo performers* isimli makalede, bir çellist ve bir gitarist ile yapılan röpotajlardan elde edilen verilere yer verilmiştir. Çalışmada, çoğu uygulama stratejisinin her ikisinde de aynı olduğu, bu stratejilerin daima yorumlayıcı hedeflerle üretildiği, ayrıca her ikisinin de zihinsel imgelemi yoğun kullandığı sonucuna varılmıştır.

Sever (2011) tarafından hazırlanmış olan araştırmada betimsel ve deneysel yöntem bir arada kullanılmıştır. Araştırmanın betimsel kısmında keman öğrencilerine “Yaylı Çalgı Çalışma Zihinsel Algı ve Tutum Ölçeği” uygulanmış, deneysel kısmında ise tekrarlamalı ölçümler modeli çerçevesinde keman eğitimi alan öğrencilere zihinsel ve videolu zihinsel çalışmalar uygulanmıştır. Uygulamalar sonucunda çalgısal bellek ölçümleri için ezberden; performans ölçümleri için de notaya bakarak çalınan iki video kaydı alınmıştır. Bu kayıtlar; ilgili alan uzmanları tarafından, “Yaylı Çalgılar için Performans Ölçeği” ve “Çalgısal Bellek Ölçüm Tablosu” kullanılarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak yürütülen çalışmada zihinsel çalışmaların genel performanstan ziyade, daha çok çalgısal belleğin gelişimine yardımcı olduğu ortaya çıkmıştır.

Atasoy Karaduman (2015) tarafından yapılmış olan “Çalgı Performansına Yönelik Zihinsel ve Bedensel Egzersiz Rutinleri ve Isınma Yöntemleri” isimli yüksek lisans tezinin birinci bölümünde, çalgı performansının öneminden bahsedilmiş, ikinci bölümünde meslek olarak çalgı müzisyenliğini seçmiş olan bireylerin hayatları boyunca çalgı çalma sırasında yaşadıkları bedensel ve zihinsel problemlerden bahsedilmiştir. Araştırmanın üçüncü bölümünde ise, söz konusu yaşanan ya da yaşanılacak olan problemleri azaltmada kullanılabilecek önerilerde bulunulmuştur.

Özmenteş’in 2013 yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisinde yayınlanmış “Çalgı Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Kullandıkları Çalışma Taktikleri” isimli makalesinde, bireysel çalgı çalışma sürecinin çalgı başarısı üzerinde en önemli etkenlerden biri olduğundan bahsedilmiş, bu süreçte bilinçli çalışma taktiklerinin kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. İlgili çalışmanın bir bölümünde “Bilişsel Taktikler” başlığı altında zihinsel çalışmadan söz edilmiştir. Ayrıca çalgı

çalışmada bilişsel bir taktik olan analiz etme kavramı üzerinde durulmuş, çalışılacak eserin ya da etüdün tonu, ritmik yapısı ve temposu gibi özelliklerinin ortaya çıkarılması, zor pasajların belirlenmesi gibi durumların çalışmadaki etkililiği arttıracak nedenler olduğu ifade edilmiştir.

1.8. Problem Durumu

Araştırmanın problem cümlesi, zihinsel hazırlık çalışmaları, klasik gitar öğrencilerinin deşifre becerisine etki eder mi? olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın alt problemleri şu şekilde oluşturulmuştur:

- 1.4.1. Çalışma grubuna katılan öğrencilerin zihinsel uygulama çalışmalarına yönelik algı ve tutumları hangi düzeydedir?
- 1.4.2. Zihinsel uygulama çalışmalarının klasik gitarda notayı ilk okuma (deşifre) aşamasında temel davranışlara etkisi nedir?
- 1.4.3. Zihinsel uygulama çalışmalarının klasik gitarda notayı ilk okuma (deşifre) aşamasında teknik davranışlara etkisi nedir?
- 1.4.4. Zihinsel uygulama çalışmalarının klasik gitarda notayı ilk okuma (deşifre) aşamasında müzikal etki ve yorumlamaya etkisi nedir?

1.9. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, bireysel çalgı eğitimi klasik gitar öğrencilerinin zihinsel uygulama çalışmalarını kullanma durumlarını saptamak ve zihinsel uygulama çalışmalarının öğrencilerin deşifre becerisini ne derecede etkilediğini ortaya koymaktır.

1.10. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, klasik gitarda deşifre becerisinin geliştirilmesine yönelik ilk kez yapılması sebebiyle oldukça önemlidir. Ayrıca, çalışmadan elde edilecek sonuçlar doğrultusunda, yeni öğretim yaklaşımları ile eğitime sağlayacağı katkı bakımından da son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

1.11. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Çalışmada taranan literatür ve çalışma sürecinde ulaşılabilen tez, kitap, internet vb. açık erişim kaynakları ile,
2. Deneysel verilerin toplanacağı Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 2017-2018 güz ve bahar yarıyılında öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf toplam 8 bireysel çalgı eğitimi klasik gitar öğrencisi ile,
3. Deneysel veriler için seçilen klasik gitar parçaları ile,
4. Deneysel verileri elde etmek amacıyla kullanılacak olan Akçay (2011) tarafından geliştirilen *Gitar Performans Dereceleme Ölçeği* ile sınırlıdır.
5. Betimsel verileri elde etmek için Nalbantoğlu (2007) tarafından geliştirilen *Yaylı Çalgı Çalışma Zihinsel Algı ve Tutum Ölçeği* ile sınırlıdır.

2.BÖLÜM YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada izlenen yol doğrultusunda; araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması ile verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, bir yönüyle zihinsel çalışmaların durumunu saptamak ve bulgularla ortaya koymak bakımından betimsel nitelikte olup, “Genel Tarama Modeli” içinde yer almaktadır.

“Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 2009:79).

Aynı zamanda, zihinsel uygulama çalışmalarının deşifre yapma becerisine etkisi saptanmaya çalışılacağından dolayı araştırma diğer bir yönüyle deneysel nitelik taşımaktadır. Araştırmanın deneysel deseni kontrol grupsuz öntest - sontest olarak belirlenmiştir.

2.2. Çalışma grubu

Araştırmada, kullanılan deneysel yöntemin bir süreç gerektirmesi ve araştırmacının Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı’nda yüksek lisans yapıyor olması sebebiyle çalışma grubu bu Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören klasik gitar öğrencilerinden oluşturulmuştur.

Çalışma grubunun Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı klasik gitar öğrencileri olarak belirlenmesinin diğer bir sebebi, YÖK müfredatında yer alan bireysel çalgı eğitimi ders içeriklerinin tüm Türkiye’deki Müzik Eğitimi Anabilim

Dallarında aynı olmasıdır.

Bu çalışmada, zihinsel uygulamalar hakkında görüşleri de alınan 2016-2017 öğretim yılı bireysel çalgı (gitar) eğitiminde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf toplam 8 klasik gitar öğrencisi ile uygulama yapılmıştır (N=8).

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada bireysel çalgı (gitar) eğitimi öğrencilerinin gitar çalışmalarında zihinsel çalışmalara ne derece yer verdiklerini tespit etmek üzere Nalbantoğlu (2007) tarafından hazırlanan Yaylı Çalgı Çalışma Zihinsel Algı ve Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı Nalbantoğlu tarafından $\alpha = 0,9408$ olarak belirlenmiştir. Bu ölçeğin adının Yaylı Çalgı Çalışma Zihinsel Algı ve Tutum Ölçeği olması herhangi bir sorun oluşturmamaktadır. Ölçek maddeleri özellikle yaylı çalgılar için hazırlanmamış olup ölçekteki tüm ifadeler bireysel çalgılar için kullanılabilir nitelikte tasarlanmıştır. “Yaylı Çalgı Çalışma Zihinsel Algı ve Tutum Ölçeği”ne Ek1’de yer verilmiştir.

Araştırmanın diğer bir boyutunda zihinsel uygulama çalışmaları video ile kayıt edildikten sonra Akçay (2011) tarafından A-Temel Davranışlar, B-Teknik Davranışlar ve C-Müzikal Etki ve Yorumlama başlıkları altında hazırlanan “*Gitar Performans Dereceleme Ölçeği*” ile üç alan uzmanı tarafından puanlanmıştır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı Akçay tarafından $\alpha = .60$ olarak belirlenmiştir.

Gitar Performans Dereceleme Ölçeği, bu çalışmada başarı not göstergesi amacıyla kullanılmayıp öğrencide oluşan değişiklikleri izlemek amacıyla kullanılmıştır. Dolayısıyla çalışmaya katılan uzmanların görüşleri doğrultusunda ölçeğin sadece zihinsel uygulama çalışmalarına yönelik maddeleri değerlendirmeye alınmıştır. Aynı zamanda alan uzmanları tarafından belirlenen uygulama ezgilerinin özellikleri doğrultusunda da ölçek maddeleri elenmiştir. Bu doğrultuda 2, 4, 5, 7, 10 ve 12 maddeleri çalışma ile ilgili görülmediğinden değerlendirmeye katılmamıştır. Çalışmada kullanılan ezgiler alan uzmanlarının görüşü alınarak üçüncü ve dördüncü sınıf seviyelerine uygun olarak seçilmiş ayrıca ezgilerde nota süreleri, tempo, konum geçişleri ve ses alanı özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. Uygulama için kullanılan ezgiler Ek 4’de verilmiştir.

Öğrencinin Adı-Soyadı :

Sınıfı :

Sınav Tarihi:

		GİTAR PERFORMANS DERECELEME ÖLÇEĞİ									
	Hedef Davranış	Çok İyi	İyi	Orta	Zayıf	Hiç	Katsayılar				Ağırlıklı Ölçme Puanı
		5	4	3	2	1	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	
A- TEMEL DAVRANIŞLAR	1) Duruş, tutuş, oturuş						2x	1x	1x	1x	
	2) Sağ ve sol el uyumu						2x	2x	1x	1x	
	3) Doğru ve temiz çalma (entonasyon)						2x	1x	1x	1x	
	4) Akort yapabilme						1x	1x	1x	1x	
	5) Dönem içi durum (Derse devam, derse olan ilgi ve tutum, ödevlerine hazırlanma)						1x	1x	1x	1x	
B- TEKNİK DAVRANIŞLAR	6) Konum geçişleri						1,5x	1x	1x	1x	
	7) Bareli pasajlarda temiz üretebilme						1,5x	1x	1x	1x	
	8) Akorlu pasajlarda netlik						1,5x	1x	1x	1x	
	9) Sağ el tekniği (Apoyando, Tirando, Tremolo, Resgado vb.)						2x	2x	1x	1x	
	10) Sol el tekniği (Legato, Glissando, Vibrato vb.)						2x	2x	1x	1x	
C- MÜZİKAL ETKİ VE YORUMLAMA	11) Gürlük ifadelerine uygun çalma						0,5x	1x	2x	2x	
	12) Hız ifadelerine uygun çalma						0,5x	1x	2x	2x	
	13) Tempoya bağlı kalma						1x	1x	1x	1x	
	14) Eserin etkili biçimde seslendirilmesi/yorumlanması (Dönem özelliklerini ve form özelliklerini yansıtabilme)						0,5x	2x	3x	3x	
	15) Eseri/Etütü seslendirmede bütünlük						1x	2x	2x	2x	
TOPLAM PUAN											

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler alt problemler doğrultusunda IBM SPSS V.23 istatistik programıyla çözümlenmiş ve tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır.

Bu doğrultuda, Nalbantoğlu (2007) tarafından hazırlanan zihinsel algı ve tutum ölçeği, çalışmanın başında çalışma grubuna uygulanmış (N=8), öğrencilerden her bir ölçüt için ölçekte belirttiği üzere “Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum” ifadelerinden kendilerine en uygun olanı seçmeleri istenmiştir. Nalbantoğlu (2007) tarafından tüm maddeler için yapılan faktör analizi sonucu ölçek, 1- Görsel, İşitsel ve Bedensel Algılar, 2- Genel Zihinsel Algılar, 3- Fiziksel Ortam ve Rahatlık Algıları olarak üç ana faktörde toplanmıştır.

Çalışmanın betimsel kısmında elde edilen veriler SPSS programına aktarılarak yukarıda belirtilen üç ana başlıkta faktör analizi yapılmıştır.

Çalışmanın deneysel kısmında zihinsel uygulama çalışmalarının deşifre üzerine etkisini araştırmak üzere alan uzmanları tarafından belirlenen üç ezgi araştırmacı tarafından öğrencilere ön test-son test modelinde uygulanmıştır. Ön test ve son test için kullanılan ezgiler aynı olması sebebiyle öğrencilere uygulanan ön test 2017-2018 güz döneminde, son test ise 2017-2018 bahar döneminde uygulanmıştır. Yapılan tüm uygulamalar videoya kaydedilmiştir. Daha sonra tüm video kayıtları, gitar eğitimi alanında uzman üç öğretim elemanı tarafından değerlendirilmiştir.

Ön test çalışması için öğrencilerden ezgileri deşifre etmeleri istenmiş ve video ile kayıt altına alınmıştır.

Son test çalışması için ise öğrencilere zihinsel uygulamalar hakkında araştırmacı tarafından bilgi verilmiş ayrıca Klickstein (2009) tarafından piyano için hazırlanmış olan 1- İmgeleme, 2-İmgeleme ve uygulama çalışmalarının, öğrenciler tarafından incelenmesi ve bu düşüncelerin deşifre yapmadan önce gitar için uyarlanması istenmiştir. Daha sonra ise her bir öğrenciden deşifre ezgiler için video ile kayıt alınmıştır. Klickstein (2009) 1-İmgeleme, 2- İmgeleme ve uygulama çalışması EK2'de verilmiştir.

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, çalışma kapsamında toplanan verilerden elde edilen bulgular alt problem sırasına göre tablolar halinde sunulmuştur.

3.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda Tablo 3.1.1’de çalışmaya katılan öğrencilerin zihinsel çalışmalara yönelik algı ve tutum durumları aşağıdaki betimsel istatistik tablosunda verilmiştir. Bu doğrultuda tabloya ilişkin yorum yapılmıştır.

Tablo 3.1.1 Zihinsel Algı ve Tutum İçin Betimsel İstatistik Tablosu

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Toplam	8	28	40	31,69	3,507
Faktör1	8	27	49	33,44	6,662
Faktör2	8	14	20	17,23	1,909
Faktör3	8	31	45	37,98	4,591
Valid N (listwise)	8				

Öğrencilerin bireysel çalgı zihinsel algı ve tutum ölçümleri 3 faktörde incelenmiş olup faktör 1 ortalamaları $\bar{x}= 33.44$, faktör 2 ortalamaları $\bar{x}= 17.23$, faktör 3 ortalamaları $\bar{x}= 37.98$ ve genel ortalamaları $\bar{x}= 31.69$, olarak tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin bireysel çalgı zihinsel algı ve tutum ölçümlerinin düşük olduğunu açıkça ifade etmektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin zihinsel çalışma öncesi ve sonrasındaki “Temel Davranışlar” puanlarının karşılaştırıldığı t-testi sonuçlarının özet çıktısı, Tablo 3.2.1’de verilmiştir.

Tablo 3.2.1. Temel Davranışlar Öntest-Sontest Puanlarının t-Testi Sonuçları

Paired Samples Statistics				
	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 öntest	2,85	144	,903	,075
sontest	3,86	144	,874	,073

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 öntest - sontest	-1,014	,775	,065	-1,142	-,886	-15,691	143	,000

Temel davranışlar öntest ve sontest ortalama puanları arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan t-testi sonuçları Tablo 3.2.2.'de verilmiştir.

Tablo 3.2.2. Temel Davranışlar Öntest ve Sontest Ortalama Puanlarının t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Temel Davranışlar)	N	\bar{x}	S	Sd	t	p
Öntest	144	2.85	.903	143	15.69	.000
Sontest	144	3.86	.874			

Öğrencilerin zihinsel çalışma sonrasında araştırmaya yönelik temel davranışlar puanlarında anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur, $t(143)=15.69$, $p<.01$. Öğrencilerin uygulama öncesi zihinsel çalışma öncesi puanlarının ortalaması $\bar{x}= 2.85$ iken zihinsel çalışma sonrası puanlarının ortalaması $\bar{x}= 3.86$ olarak bulunmuştur. Bu bulgu, zihinsel uygulama çalışmalarının, öğrencilerin temel davranışlar boyutunda deşifre yapmaya

yönelik becerilerini artırmada önemli bir etkiye sahip olduğunu gösterir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin zihinsel çalışma öncesi ve sonrasındaki “Teknik Davranışlar” puanlarının karşılaştırıldığı t-testi sonuçlarının özet çıktısı, Tablo 3.3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.3.2. Teknik Davranışlar Öntest-Sontest Puanlarının t-Testi Sonuçları

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 öntest	2,73	216	,880	,060
sontest	3,65	216	,828	,056

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 Öntest - sontest	-,917	,820	,056	-1,027	-,807	-16,433	215	,000

Teknik davranışlar öntest ve sontest ortalama puanları arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan t-testi sonuçları Tablo 3.3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2.2. Teknik Davranışlar Öntest ve Sontest Ortalama Puanlarının t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Teknik Davranışlar)	N	\bar{x}	S	Sd	t	p
Öntest	216	2.73	.880	215	-16.43	.000
Sontest	216	3.65	.828			

Öğrencilerin zihinsel çalışma sonrasında araştırmaya yönelik teknik davranışlar puanlarında anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur, $t(215) = -16.43$, $p < .01$. Öğrencilerin uygulama öncesi zihinsel çalışma öncesi puanlarının ortalaması $\bar{x} = 2.73$ iken zihinsel çalışma sonrası puanlarının ortalaması $\bar{x} = 3.65$ olarak bulunmuştur. Bu bulgu, zihinsel uygulama çalışmalarının, öğrencilerin teknik davranışlar boyutunda deşifre yapmaya yönelik becerilerini artırmada önemli bir etkiye sahip olduğunu gösterir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin zihinsel çalışma öncesi ve sonrasındaki “Müzikal Etki ve Yorumlama” puanlarının karşılaştırıldığı t-testi sonuçlarının özet çıktısı, Tablo 3.4.1’de verilmiştir.

Tablo 3.4.3. Müzikal Etki ve Yorumlama Öntest-Sontest Puanlarının t-Testi Sonuçları

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 öntest	3,28	288	1,933	,114
sontest	5,64	288	2,918	,172

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 öntest - sontest	-2,358	1,821	,107	-2,569	-2,146	-21,966	287	,000

Müzikal Etki ve Yorumlama öntest ve sontest ortalama puanları arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan t-testi sonuçları Tablo 3.4.2’de verilmiştir.

Tablo 3.4.2. Müzikal Etki ve Yorumlama Öntest ve Sontest Ortalama Puanlarının t-Testi Sonuçları

Ölçüm Etki Yorumlama)	(Müzikal ve	N	\bar{x}	S	Sd	t	p
Öntest		288	3.28	1.93	287	-21.96	.000
Sontest		288	5.64	2.91			

Öğrencilerin zihinsel çalışma sonrasında araştırmaya yönelik müzikal etki ve yorumlama puanlarında anlamlı bir artış olduğu görülmüştür, $t(287) = -21.96$, $p < .01$. Öğrencilerin uygulama öncesi zihinsel çalışma öncesi puanlarının ortalaması $\bar{x} = 3.28$ iken zihinsel çalışma sonrası puanlarının ortalaması $\bar{x} = 5.64$ olarak bulunmuştur. Bu bulgu, zihinsel uygulama çalışmalarının, öğrencilerin müzikal etki ve yorumlama boyutunda deşifre yapmaya yönelik becerilerini artırmada önemli bir etkiye sahip olduğunu gösterir.

4.BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, çalışmanın “Bulgular ve Yorumlar” bölümünden elde edilen veriler doğrultusunda sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuçlar

Araştırmanın sağlıklı ve güvenilir bir şekilde sonuçlandırılabilmesi amacıyla problem durumunda belirtilmiş alt problemler doğrultusunda, “Bulgular ve Yorumlar” bölümünde yer verilen verilere dayanarak aşağıda alt problem sırasına göre sonuçlar verilmiştir.

4.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi; çalışma grubuna katılan öğrencilerin zihinsel uygulama çalışmalarına yönelik algı ve tutumları hangi düzeydedir? şeklinde ifade edilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, çalışma grubuna katılan öğrencilere uygulanan bireysel çalgı zihinsel algı ve tutum ölçeği sonuçlarına göre gitar öğrencilerinin bireysel çalgı zihinsel algı ve tutum ölçümleri düşük çıkmıştır. Bu durum gitar öğrencilerinin zihinsel çalışmaya yönelik bilgilerinin yok denecek kadar az olduğunu açıkça ifade etmektedir. Dolayısıyla yapılan çalışma ile ilişkilendirilmesi bakımından çalışma grubuna katılan öğrencilerin, çalgılarını çalışmaya başlamadan önce zihinsel hazırlık uygulamalarını yapmadıkları net olarak söylenebilir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi; zihinsel uygulama çalışmalarının klasik gitarda notayı ilk okuma (deşifre) aşamasında temel davranışlara etkisi nedir? şeklinde ifade edilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, çalışma grubuna katılan öğrencilerin zihinsel uygulama sonrasında araştırmaya yönelik temel davranışlar puanlarında anlamlı bir artış olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda zihinsel uygulama çalışmalarının gitar öğrencilerinin deşifre yapma becerisini 1- Duruş, tutuş, oturuş, 2- Doğru ve temiz çalma (entonasyon) bakımından olumlu yönde etkilediği, bu becerileri geliştirdiği söylenebilir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi; zihinsel uygulama çalışmalarının klasik gitarda notayı ilk okuma (deşifre) aşamasında teknik davranışlara etkisi nedir? şeklinde ifade edilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, çalışma grubuna katılan öğrencilerin zihinsel uygulama sonrasında araştırmaya yönelik teknik davranışlar puanlarında anlamlı bir artış olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda zihinsel uygulama çalışmalarının gitar öğrencilerinin deşifre yapma becerisini 1-Konum geçişleri, 2-Akorlu pasajlarda netlik, 3- Sağ el tekniği (Apoyando, tirando, vs.) bakımından olumlu yönde etkilediği, sözü edilen davranışları geliştirdiği söylenebilir.

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi; zihinsel uygulama çalışmalarının klasik gitarda notayı ilk okuma (deşifre) aşamasında müzikal etki ve yorumlamaya etkisi nedir? şeklinde ifade edilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, çalışma grubuna katılan öğrencilerin zihinsel uygulama sonrasında araştırmaya yönelik müzikal etki ve yorumlama puanlarında anlamlı bir artış olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda zihinsel uygulama çalışmalarının gitar öğrencilerinin deşifre yapma becerisini 1-Gürlük ifadelerine uygun çalma, 2- Tempoya bağlı kalma, 3- Ezginin etkili biçimde seslendirilmesi/yorumlanması, 4- Ezgiyi seslendirmede bütünlük bakımından olumlu yönde etkilediği, sözü edilen davranışları geliştirdiği söylenebilir.

4.2. Öneriler

Bu bölümde, çalışmanın sonuçlarından elde edilen bilgiler doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

1. Araştırmanın sonucundan elde edilen veriler doğrultusunda, zihinsel uygulama çalışmalarının bu araştırmada kullanıldığı şekliyle kayıt altına alınarak gerek öğretmen tarafından gerekse öğrencinin kendini takip etmesi açısından eğitim süreci içerisinde kullanılabilir.
2. Yapılan bu araştırma, diğer çalgılar üzerinde de çalışılmalı ve ortaya çıkan sonuçlar birbirleri ile karşılaştırılmalıdır.
3. Bu araştırma zihinsel uygulamaların gitar öğrencilerinin deşifre yapma becerisine etkisini ortaya çıkarmak üzere yapılmıştır. Dolayısıyla deşifre becerisini etkileyen diğer faktörlerin olup olmadığını tespit etmek üzere gerek gitar gerekse diğer çalgılar üzerinde çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Baltacı, I. (2009). *7-9 yaş grubu çocuklarda gitar eğitimi ve teknikleri*. Kocaeli Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Bingöl, F. (2010). *Özengen gitar eğitiminde parmak hazırlamalı öğretim yönteminin öğrencilerin gitar çalmadaki başarılarına etkisi (özel çağlar müzik kursu örneği)*. Gazi Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Cebeci, İ. (2013). *Gitar teorisi ve özgün teknik çalışmalar klavuzu*. İstanbul Üniversitesi: Yayınlanmamış sanatta yeterlik tezi.
- Çelik, S. (2005). *Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda başlangıç gitar öğretiminde uygulanan yöntem ve tekniklerin incelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Çilden, Ş. (2006). Müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde çalgı eğitiminin nitelik sorunlarının irdelenmesi. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, 26-28 Nisan, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Elmas, Y. (2003). *Sorularla Gitar*. (İkinci baskı) İstanbul: Pan Yayıncılık
- Holmes, P. (2005). Imagination in Practice: a study of the integrated roles of interpretation, imagery and technique in the learning and memorisation processes of two experienced solo performers. *British Journal of Music Education* 22 (3), Cambridge University Press
- İlyasoğlu, E. (1999). *Zaman içinde müzik*. (Beşinci Baskı). Ankara: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve sanayi A.Ş.
- Karaduman, A. (2015). *Çalgı performansına yönelik zihinsel ve bedensel egzersiz rutinleri ve ısınma yöntemleri*. Dokuz Eylül Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: (19. Baskı) Nobel Yayın Dağıtım.
- Köz, E. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki görev yapan bireysel çalgı eğitimi (gitar) alanı mezunu müzik öğretmenlerinin okul şarkılarına eşlik etmede karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri*. Marmara Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi
- Nalbantoğlu, E. (2007). *Yaylı çalgı öğrencilerinin performansını etkileyen bazı faktörler ve ölçme değerlendirme yöntemleri üzerine bir araştırma*. Marmara Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Okay, H.H. (2015). Çalgı eğitiminde mental pratik, *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi (The Journal Of International Education Science)*, (2),3. 157-167.

- Önder, C. (2009). *Eğitim fakültesi müzik eğitimi öğretmenliği anabilim dalı klasik gitar öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Özçelik, S. (2010). *Müzikal dikte ve solfej*. (İkinci Baskı). İzmir: Lamineks Matbaacılık.
- Özmenteş, S. (2013). Çalgı eğitimi alan lisans öğrencilerinin kullandıkları çalışma taktikleri, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, (2). 439 – 453.
- Özyörük, E. (2014). *Başlangıç gitar eğitiminde sağ el öncelikli öğretimin öğrenci başarısına etkisi*. Gazi Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Say, A. (2003). *Müzik tarihi* (Beşinci Baskı). Ankara: Sözkese Matbaası
- Sever, G. (2011) *zihinsel hazırlık çalışmalarının keman performansına etkisi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Sözer, V. (1996). *Müzik ansiklopedik sözlük*. (Dördüncü Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şaklar, C. (2001). *Klasik gitarda sağ el tekniği üzerine yeni bir yaklaşım*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Theiler, A. M. And Lippman, L. G. (1995). Effects of Mental Practice and Modeling on Guitar and Vocal Performance. *The Journal of General Psychology*, Vol. 122 Issue. 4: 329-343
- Uçan, A. (1994). “Sanat eğitiminin niteliği, üç ana türü ve bazı temel sorunları” *insan ve müzik-insan ve sanat eğitimi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1996). *İnsan ve müzik insan ve sanat eğitimi*. Ankara: (2. basım) Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- UÇAN, A. (1997). *Müzik eğitimi*. (İkinci baskı) Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları

EK-1

Yaylı Çalgı Çalışma Zihinsel Algı ve Tutum Ölçeği

ADI:

SOYADI:

ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜ KURUM:

ANA ÇALGI:

SINIF:

YAYLI ÇALGI ÇALIŞMA ZİHİNSEL ALGI VE TUTUM ÖLÇEĞİ

Yaylı çalgı çalışma zihinsel algı ve tutumla ilgili düşünceler:	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	KATILYORUM KESİNLİKLE
1- Bir müzik eserini çalmayı öğrenirken zihinsel alıştırmalara başvururum					
2- Bir parçayı çalmadan önce teknik olarak nasıl çaldığımı kafamda canlandırırım					
3- Bir parçayı gerçek anlamda çaldıktan sonra çalgıma dokunmadan, çalarmış gibi ayrıntılarıyla hayal ederim					
4- Çalışma saatlerim ve ortamım dışında da sorumlu olduğum müzik eserlerinin notalarını içimden sessizce çalışırım					

Yaylı çalgı çalışma zihinsel algı ve tutumla ilgili düşünceler:	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	KATILYORUM	KESİNLİKLE KATILYORUM
5- Bence tüm teknik çalıcının kafasındadır						
6- Zihinsel alıştırılmalar fiziksel çalışmalara destek olarak kullanılabilir						
7- Çalgımı çalmadan önce nasıl bir ses ve duygu istediğimi hayal ederim						
8- Bir parçayı defalarca çalmak yerine birkaç defa çalıp akılda tekrar ederim						
9- Zihinsel provaları fiziksel çalışma seansları arasına katarım						
10- Zihinsel alıştırılmalar da en az fiziksel çalma kadar önemlidir						
11- Bir müzik eserinin zihinde çalışılması, olası fiziksel yaralanma ve sakatlıkları önleyici olur						
12- Günlük çalgı alıştırılmalarımda zihinsel anımsamayı sıklıkla kullanırım						
13- Günlük çalgı alıştırılmalarımda eseri çalmadan önce zihnimde tasarlarım						
14- İyi bir performans gösterdiğim zaman, daha sonra bu başarıyı ayrıntılarıyla hatırlarım						
15- Geçmişteki olumlu çalgı performans deneyimlerimi anımsamak veya zihnimde tekrar canlandırmak daha iyi çalmama yardımcı olur						
16- Çalgımı çalışmada gelişmeye ihtiyacı olan noktaları anlamak için çalışıyor olduğumu hayal edip zihnimde						

nasil çaldığımı gözlemlerim					
17- Bir çalışmaya başlarken, çalışma sırasında teknik veya müzikal açıdan ne gibi becerileri başaracağımı hayal ederim					
18- Bir konser veya çalgı sınavı öncesi o an neler olacağını hayal edip kendimi hazırlarım					
19- Günlük çalgı çalışmalarım sırasında önce zihinsel tasarım, sonra fiziksel olarak çalma, sonra da zihinsel olarak anımsama yöntemini kullanırım					
20- Bir eseri çalmayı öğrenirken yavaş bir hızda çalıp anımsamaya çalışırım					
21- Bir pasajı çalışırken onu defalarca tekrar etmek yerine fiziksel çalışımdan edindiğim izlenimlere dayanarak zorluğu zihinsel olarak çözmeye çalışırım					
22- Bir pasajı çalışırken (tekrar ederken) aralara küçük dinlenme seansları koyarım					
23- Günlük çalgı alıştırmalarımın fiziksel ve zihinsel çalışmaları ardı ardına gerçekleştiririm					
24- Çalgımı çalışırken bitkin düştüğümü hissettiğimde hemen durup ara veririm					
25- Bir eseri çalışırken, çalışmanın yapıcı olduğunu ve ilerlediğimi gözlemlediğimde zihnimi vücudumdan daha yorgun hissedirim					
26- Çalarken sürekli olarak duygusal geribildirime dikkat ederim					
27- Çalışa eşlik eden duyguları çalınan notanın hemen öncesinde hissedirim/hissetmeye çalışırım					

28- Çalarken düşüncelerim vücut hareketlerimden önce oluşur					
29- Çalınması veya hatırlanması zor pasajları çalışırken sözel ipuçlarından yararlanırım					
30- Bir performanstan hemen önce çalacağım eserin zihinsel provasını yapmak bana güven verir ve konsantrasyonumu güçlendirir.					
31- Gerçekleştireceğim performans durumunu çalışmalar sırasında da hayal ederek prova ederim					
32- Çalışırken aklıma gelen olumsuz düşünce ve durumları hemen elemeye, silmeye çalışırım					
33- Performans sırasında teknik detayları hatırlamaktan çok nasıl çalmak istediğime odaklanırım.					
34- Çalarken aklıma olumsuz bir imge veya sözcük geldiği zaman bunu sözlü bir komutla veya başka bir imgeyle kararlı bir biçimde durdururum					
35- Bir eserin icrasına hazırlanırken aklıma gelen ayrıntıları sembolize eden basit sözcük veya resimler düşünür ve her defasında bunları hatırlarım					
36- Çalışırken işitsel ve bedensel duyularımın sürekli olarak farkında olurum					
37- Eseri zihinsel olarak çalışırken bazen gerçek hızının dışına çıkar, çok daha süratli düşünürüm					
38- Eseri zihinsel olarak çalışırken bazen gerçek hızından çok daha yavaş düşünerek alıştırmalar yaparım					
39- Çalgıyı çalıştığım ortamın oldukça düzenli olmasına özen gösteririm					

40- Çalgımı çalışırken ışıklandırmaya (aydınlık) dikkat ederim					
41- Çalgımı çalıştığım ortamda ısı derecesinin uygun olmasına dikkat ederim					
42- Çalgımı çalışırken rahat giysiler giymeye dikkat ederim					
43- Çalgımı çalışırken yeterli su veya sıvı almaya gayret ederim					
44- Eseri fiziksel veya zihinsel olarak çalışırken molalar sırasında esnetme (gerdirme) hareketleri yaparım					
45- Eseri fiziksel veya zihinsel olarak çalışırken molalar sırasında esnetme (gerdirme) hareketleri yaparım					
46- Görsellik müziksel öğrenmemizde destekleyici bir rol oynar					
47- Zihnimde çaldığımı canlandırırken oluşan görüntü, ses ve hareketler oldukça canlı ve parlaktır					
48- Çalıştığım eserin notalarına dikkatle bakıp sonra onu zihnimde yeniden yazmaya çalışırım					
49- Çalgımın görsel ve zihinsel ayrıntılarını zihnimde doğru orantılarla canlandırabilirim					
50- Çalarken kollarım, ellerim ve parmaklarımın nasıl hareket ettiğini, çalgıya nasıl dokunduğunu gerçeğe uygun olarak zihnimde canlandırabilirim					
51- Çalarken hareketlerimin görsel özelliklerini zihnimde doğru bir biçimde canlandırabilirim.					
52- Objeleri zihnimde görsel olarak canlandırırken, diğer (dokunma, işitme...) algıların da kesinliğini					

kaybetmediğini söyleyebilirim.					
53- Çalışırken kendimi dışardan bakan biri gibi görüp çalmaya çalışırım					
54- Çalarken aynaya bakıp çeşitli açılardan çalışımı gözlemlerim ve bunu zihinsel olarak çalışırım					
55- Çalışırken dışarıdan bakıldığında nasıl göründüğümü hayal edip düzeltmeler yaparım					
56- Bir eseri çalışımı zihnimde betimlerken gerçekteki seslerle birebir uyumlu olmasına dikkat ederim					
57- 440 La'yı zihnimde duymaya çalışırım/işitirim					
58- Tüm ses aralıklarımı zihnimde kolayca canlandırabilirim.					
59- Çalıştığım eserin ezgi, armoni ve ritmini zihnimde canlandırabilirim					
60- Çalıştığım eserin veya basit bir ezginin nüanslarını zihnimde canlandırabilirim					
61- Artikülasyon, vibrato gibi müzikal öğeleri zihnimde berrak bir biçimde canlandırabilirim					
62- Zihnimde basit bir ezginin varyasyonlarını yapabilirim					
63- Her sesi düşünebilmeme imkan veren bir hızda çalışırım					
64- Bir eseri çalışırken, fiziksel hareketlerimin özel durumlarına dikkat ederim ve daha sonra bunu nasıl yaptığımı ayrıntılı bir biçimde düşünürüm					
65- Çalgımı çalarken sağ elimi özel olarak inceler, sonra zihnimde tekrar edip eleştiririm					

66- Çalgımı çalarken sol elimi ayrıntılı bir biçimde gözlemler, daha sonra ideal durumu zihnimde canlandırarak çalışırım					
67- Çalgımı çalışırken vücut hareketlerime eş zamanlı olarak dikkat edip bunu zihinsel olarak çalışırım					
68- Çalışımı zihnimde canlı bir biçimde düşünürken, hayalimin gerçek boyutlara çok uygun olmasına dikkat ederim					
69- Çalışırken vücudumun tüm hareketlerini algılamaya çalışırım					
70- Çalgı çalışırken bedenimin durumuna sürekli olarak dikkat ederim					
Son 3 soru ↓					
71- Rolfing movement, Aston pattering, Alexander Tech., Feldenkrais Tech., veya Pilates metodu gibi yöntemlerden (veya herhangi birinden) yararlanırım					
72- Zihinsel alıştırma yaparken pandomim kullanırım.					
73- Çalarken kollarım, ellerim ve parmaklarımın nasıl hareket ettiğini, çalgıya nasıl dokunduğunu gerçeğe uygun olarak zihnimde canlandırabilirim					

EK-2

İmgeleme / İmgeleme ve Uygulama Örnek Çalışma

1. İmgeleme

- Piyanonun önüne oturun ve Şekil 1’de görülen örnekteki ezgiyi çalmak için gereken notaların yerlerini klavye üzerinde belirleyin. Bir sol sesi çalarak ses alın ve metronomunuzu açın.

Şekil 1. Klickstein mental pratik egzersizi

- Gözlerinizi müzikten ayırmayın, zihninizde canlandırırken sürekli vokal olarak seslendirin- notaları isimleriyle seslendirin ve havada sağ elinizin parmaklarını da hareket ettirin.
 - Canlı ve birden çok algıya ulaşan bir deneyim yaratın: düşündüğünüz piyano tuşlarına düşen parmaklarınızı hissedin, zihinsel olarak piyanonun sesini duyun, piyanonun uzamsal dağılımını algılayın ve müzikal dinamiklerin heyecanını-hissini özümseyin.
 - Örneği en az üç kere imgeleyin. Her bir tekrarda daha gerçekçi ve temiz bir algılama elde etmeye odaklanın.
- İmgeleme ve Uygulama
 - Sağ elinizi piyanoya yerleştirin ve Şekil 1’de verilen örneğin ilk ölçüsünü nasıl uygulayacağınızı hissedin. Metronomunuz saymasıyla sesli şekilde “1 ve 2 ve” ifadesiyle siz de sayarak çalmaya hazırlanın.
 - Çalmaya başladığınızda çaldığınız ölçüden önceki ölçüyü düşünün. Çıkıcı diziyi çalarırken, inici diziyi; inici diziyi çalarırken de son iki sesi düşünün. Son notaları çalarırken çıkıcı diziyi düşünün ve bu şekilde devam edin.
 - Bilinçsizce çalın. Hareketlerinizi küçük ayrıntılara takılarak yapmayın; mental haritanıza güvenin. Oyuncul davranın, doğru sonuca *mutlak doğruluk* takıntısından arınarak ulaşın.
 - Birkaç defa tekrar edin. İlk çalışınızda sadece notaların isimlerini seslendirin. Bundan sonra seslendirmeyin ama mental olarak içinizden notaları isimleriyle seslendirmeye devam edin. Her bir tekrarla notaları bu şekilde izlemeyi azaltın (Klickstein, 2009).

EK-3

Gitar Performans Dereceleme Ölçeği (Uygulanan şekliyle)

EK-4

Çalışmada Kullanılan Uygulama Ezgileri

Ezgi-1

Musical score for Ezgi-1, 4/4 time signature. The first staff has a melody with notes marked 'm i m i' and 'a i a i', starting with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second staff is a bass line starting with piano (*p*) and ending with forte (*f*).

Ezgi-2

Musical score for Ezgi-2, 6/8 time signature. The first staff has a melody starting with mezzo-forte (*mf*) and ending with piano (*p*). The second staff is a bass line starting with mezzo-forte (*mf*).

Ezgi-3

Musical score for Ezgi-3, 3/4 time signature. The first staff has a melody starting with mezzo-forte (*mf*). The second staff is a bass line.

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimler Enstitüsü

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimler Enstitüsü

19.03/2018.

Tez Başlığı / Konusu

Klasik Gitar Eğitiminde Zihinsel Uygulamaların Desisteye Etkisi

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam ...34... sayfalık kısmına ilişkin, 19.03/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından sunulan...intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17 (on yedi) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

19.03/2018.
Barış Keleş Faraj
Adı, Soyadı, İmza

Adı Soyadı : Barış Keleş Faraj

Öğrenci No :

Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi

Programı : Müzik Eğitimi

Statüsü : Y. Lisans Doktora

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Ü. A. Semih BİREL
19.03/2018.

ENSTİTÜ ONAYI
UYGUNDUR

...../...../201.....

Servet CAN
Enstitü Sekreteri